

DOI 10.31718/2077–1096.23.1.163

УДК 378.147:611.013/018.1

Шепітько В.І., Борута Н.В., Лисаченко О.Д., Рудь М.В., Левченко О.А.

СТУДЕНТСЬКА ОЛІМПІАДА ЯК ІНТЕРАКТИВНА МЕТОДИКА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ

Полтавський державний медичний університет

У статті розглядається напрями організації однієї із форм позааудиторної роботи – студентські олімпіади, які організовує кафедра гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету. Студентська олімпіада – один із видів наукових заходів для студентів. За своєю структурою олімпіада як науковий захід у вузі може бути предметною або тематичною. Обидва види олімпіад є творчим змаганням студентів. Олімпіада з дисципліни проводиться з метою перевірки теоретичних знань студентів з певної дисципліни та спрямована на вирішення певних практичних завдань. Адже перші роки навчання студентів в будь-якому вузі вважається по праву найскладнішим як для студентів, так і для педагогів, через адаптаційні процеси до нових навчальних дисциплін і умов навчання. Студентські олімпіади є універсальним засобом розвитку творчих здібностей студентів, активізації їх навчально-пізнавальної діяльності та підвищення якості підготовки фахівців, інтенсифікації та вдосконалення навчального процесу. Всеукраїнські студентські олімпіади – це не лише змагання, вони включають крім змагальної частини, знайомство учасників, культурно-пізнавальну програму. Послідовність заходів та завдань відповідає етапам розвитку групи: 1) знайомство (самопрезентація команд-учасників); 2) продуктивна діяльність (взаємодія в рамках трьох турів олімпіади) та 3) осмислення отриманого досвіду, прощання (підведення підсумків олімпіади, обмін враженнями, надання зворотного зв'язку, обмін контактною інформацією). Обговорення організації на кафедрі гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету проведення студентської олімпіади на рівні дисципліни допомагає мотивувати студентів та підвищити зацікавленість студентів у досліджуваній дисципліні, покращення та удосконалення своїх знань з даного предмету. Олімпіада є універсальним засобом розвитку творчих здібностей студентів, активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів та підвищення якості підготовки фахівців, інтенсифікації та вдосконалення навчального процесу.

Ключові слова: Всеукраїнська студентська олімпіада, кафедра гістології, цитології та ембріології.

Вступ

Вдосконалення системи вищої професійної освіти в даний час визначає необхідність проектування нового змісту освіти та створення адекватного йому процесуально-технологічного забезпечення. Наукова діяльність є невід'ємною складовою освітнього процесу і є інструментом інтеграції наукової, навчальної та виробничої діяльності в системі вищої медичної освіти.

Головними завданнями наукової діяльності у вищому навчальному закладі є:

- впровадження стандартів вищої освіти, розробка підручників та навчальних закладів посібників з урахуванням інноваційних досягнень науки та медицини;
- запровадження результатів наукових досягнень у практику;
- безпосередня участь студентів у наукових дослідженнях;
- організація наукових, науково-практичних, науково-методичних семінарів, конференцій, олімпіад та інших робіт студентів.

Запити сучасного світу вимагають впровадження в освітній процес нових методів набуття професійних знань та формування компетенцій студентами. Традиційний навчальний процес, під час якого відбувається передача викладачем інформації, яку повинен у наступному відтворити студент, який відіграє, як правило, у цьому ланцюжку пасивну роль, сьогодні себе вичерпав.

Тому, з метою підвищення інтересу до вивченої необхідної інформації та навчальної активності студентів, застосування індивідуально орієнтованої форми навчання та формування професійних компетенцій, використовують інноваційні технології, які не тільки сприяють ефективному засвоєнню матеріалу студентами, але й тягнуть за собою зміну способу мислення як педагога, так і студентів [2, 3, 7].

Для реалізації компетентнісного підходу передбачається використання у навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення практичних занять. Інтерактивне навчання – це діалогове навчання, під час якого відбувається взаємодія і налагодження діалогу не тільки викладача зі студентами, а й між самими студентами. Такі форми викладання активно сприяють зміні процесу засвоєння матеріалу, шляхом переходу студента з пасивного слухача в активного учасника освітнього процесу.

Однією з ефективних форм позааудиторної роботи, тісно пов'язаної з навчальним процесом, є олімпіада. Олімпіада – культурне свято, в ході якого студентами вирішується ціла низка розумових завдань з метою визначення командної та особистісної першості.

Сьогодні відзначається підвищення ролі та значущості Всеукраїнських студентських олімпіад у процесі підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Досвід свідчить, що організація таких заходів, насамперед, дозволяє об'єктивно

виявити та відібрати обдаровану студентську молодь, сприяє реалізації та розвитку творчих здібностей студентів, стимулює потребу в творчому засвоєнні знаннями, активізує їх навчально-пізнавальну діяльність [1, 2, 6].

Мета роботи

Розкриття сутності участі студентів у Всеукраїнських студентських олімпіадах, як однієї із форм підвищення якості підготовки кваліфікованих фахівців на кафедрі гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету.

Виклад основного матеріалу

Активна позиція лікаря, вміння переконувати, вести дискусію та відстоювати свою думку поряд із клінічними знаннями - є важливими компетенціями для здійснення лікарської практики та особливого значення це набуває при навчанні саме в медичному вузі. У зв'язку з цим, навчальні ігри, позааудиторні методи навчання (олімпіади), творчі завдання, особливо виконувані студентами в команді, дозволяють ефективно запам'ятовувати пройдений матеріал і активно використовувати в певній практичній ситуації. Про обмін досвідом, розвиваються професійні якості, вміння працювати у парі та в команді. Як відомо, ділові ігри мають великі навчальними, контролюючими та виховними можливостями. Динаміка гри породжує високу творчу активність учасників, викликає емоційне піднесення, що сприяє кращому осмисленню та засвоєнню інформації, розвиває мислення у студентів.

Отримані навички колективних дій при діловій грі, надають необхідний досвід у практичній професійній діяльності лікаря. Саме вони підвищують мотивацію навчання, вимагаючи дій, пов'язаних з практичною реалізацією набутих знань та вмінь, а саме аналіз історичної події, участь у науковій дискусії.

У процесі гри, як і в житті, неминучі помилкові рішення, які швидко виявляються самими студентами. Подібний контроль природний, не викликає негативних емоцій, об'єктивний, оскільки відображає колективне мислення. Одночасно ділова гра сприяє розвитку інтелекту та творчих здібностей студентів, уміння працювати командою в умовах обмеженого часу, інтересу до вивчення історії своєї майбутньої професії [1, 3, 5].

Однією з форм позааудиторної роботи в медичних вишах є проведення Всеукраїнських студентських олімпіад. Мета цієї інтерактивної методики - підвищення якості підготовки майбутніх лікарів, розвитку творчих здібностей та виявлення талановитої та перспективної молоді. У ході олімпіади відкривається професійно-особистісний і творчий потенціал студентів, який стимулює інтерес до майбутньої професії медика.

Участь в олімпіаді не є обов'язковою, на відміну від відвідування практичних та лекційних занять. Однак вона набуває додаткової цінності,

оскільки дає можливість розкрити в собі нові якості, розширити межі свого бачення про проблему та поставлені перед студентами завдання.

Проведення Всеукраїнської студентської олімпіади на кафедрі гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету завжди добре сприймається студентами. Починаючи з 2017 року кафедра проводить Всеукраїнські олімпіади серед студентської молоді, яка брала участь як у I-му етапі у навчальному закладі серед студентів, які в ньому навчаються, так і II-му етапі серед базових вищих навчальних закладів з відповідної навчальної дисципліни, перелік яких затверджується наказом Міністерства освіти і науки України [4].

Наші обдаровані та талановиті студенти набувають досвіду інтелектуального спілкування та практичної роботи зі своїми однолітками та викладачами, отримують можливість визначити та розвинути здібності, розширити власні інтереси, а також опанувати навички самостійної роботи.

Для отримання максимально ефективного результату від проведення олімпіади, передуючий етап підготовки, саме ефективність студентської олімпіади істотно залежить від того, яка підготовча робота проводилася зі студентами.

Робота з учасниками олімпіади розпочинається за кілька місяців до початку заходу, залучаються до цієї роботи як доценти, так і викладачі, аспіранти кафедри гістології, цитології та ембріології. Для цього на кафедрі проводяться консультації, які допомагають учасникам краще засвоїти матеріал, зосередитись на повторюванні гістологічних препаратів, електронограм, Крок задач, а також здійснюється акцент на питаннях, які, на думку студентів, є їм не до кінця зрозумілими.

Завдання, що пропонуються студентам на кафедрі гістології, цитології та ембріології для виконання учасникам олімпіади, мають збірку підібраних завдань, які в себе включають:

- опис гістологічного препарата, електронограми;
- теоретичні питання;
- ситуаційні Крок задач, які вимагають від студентів не лише міцних програмних знань, а розуміння поставленої задачі.

Крім названої мети, а саме виявлення талановитої, обдарованої молоді, слідує ще ряд формулювань:

- вдосконалення професійних умінь та покращення якості підготовки спеціалістів;
- підвищення інтересу студентів до обраної професії;
- пропаганда наукових знань та розвиток у студентів інтересу до наукової діяльності;
- формування та розвиток іміджу соціально успішного та творчо-активного молодого дослідника;
- популяризація наукової діяльності [1, 3].

Завдання для Всеукраїнської студентської олімпіади по гістології, цитології та ембріології

сформовані таким чином, щоб студенти могли розкривати теоретичні знання, демонструвати практичні навички та вміння користуватись отриманою інформацією – це є змаганням учасників в ерудованості, вмінні застосовувати власні знання для вирішення практичних завдань.

Ступінь складності завдань вимагає від студентів не тільки застосування знань, набутих під час лекцій та практичних занять, а також володіння матеріалом з додаткових джерел, що дозволило розвинути предметні вміння та навички, розширити науковий та культурний кругозір.

У ході олімпіади студенти демонструють теоретичну та практичну підготовку, власні професійні вміння, творчий підхід, володіння професійною лексикою, уміння на практиці застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Це сприяє формуванню як загальних, так і професійних компетенцій. Проведення олімпіади дозволяє виявити студентів, показавши найбільшу активність і зацікавленість, неординарний підхід до вирішення завдань, високий рівень знань, і надалі залучити їх до науково-дослідної роботи на кафедрі в рамках студентського наукового гуртка.

Важливою складовою олімпіади є її оцінювання, перевіркою та оцінкою робіт займається журі. До обов'язків журі входить перевірка, оцінка робіт, визначення переможців та оголошення результатів, підготовка відповідної документації, розгляд апеляційних справ та нагородження переможців.

Головним завданням науково-педагогічного колективу кафедри – зацікавити студента навчальною дисципліною гістологією, цитологією та ембріологією, навчити їх здобувати знання самостійно, удосконалюватися, працювати плідно та наполегливо, допомогти, наставити у вир-

ному напрямку, щоб студент сам зацікавився та проявив бажання працювати на бажаний позитивний результат.

Таким чином, участь студентів у Всеукраїнській студентській олімпіаді на кафедрі гістології, цитології та ембріології мотивує, допомагає та стимулює краще зрозуміти, опанувати навчальну дисципліну. Така інтерактивна методика підвищення якості підготовки студентів дозволяє розкрити творчий потенціал студентів, стимулює інтерес до дисципліни та майбутньої професії, сприяє формуванню їх професійної ідентичності майбутніх лікарів та при набутті відповідних як загальнокультурних, так і професійних компетенцій.

Література

1. Shevchuk VO. Vseukrayinska studentska olimpiada z dystsyplyny «Statystyka»: spryannya pokrashchennyyu statystychnoyi gramotnosti molodi [National Student Olympiad in the discipline "Statistics": promoting the improvement of statistical literacy of young people]. Statystyka Ukrainy; 2015;2:23–6. (Ukrainian).
2. Osaulenko OG, Pylypenko II, Karchev YaYa. Mizhnarodna asotsiatsiya ofitsynoyi statystyky [International Association of Official Statistics. Applied statistics: Problems of theory and practice]. Prykladna statystyka: Problemy teorii ta praktyky: zbirnyk naukovykh prats. 2012;11:3–8. (Ukrainian).
3. Osaulenko OG, Pylypenko II, Karchev YaYa. Tradytsiyi rozvytku statystychnoyi gramotnosti [Traditions of development of statistical literacy]. Prykladna statystyka: Problemy teorii ta praktyky: zbirnyk naukovykh prats. 2013;12:3–9. (Ukrainian).
4. Polozhennya pro provedennya Vseukrayinskoyi studentskoyi olimpiady, Nakaz Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy 13.12.2012 [Regulations on holding the National Student Olympiad. Order of the Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine]. 1410p. (Ukrainian).
5. Diegmann P, Schmidt Kraepelin M, Van den Eynden S, Basten D. Benefits of augmented reality in educational environments – A systematic literature review, in: Proceedings of 12th International Conference on Wirtschaftsinformatik. Osnabruck, Germany; 2015. P.1542–6.
6. Myers SR. The Changing Face of Medical Education. Journal of Medical Education and Curricular Development. 2014;1:1–3.
7. Osterberg LG, Goldstein E, Hatem DS, Moynahan K, Shochet R. Back to the Future: What Learning Communities Offer to Medical Education. Journal of Medical Education and Curricular Development. 2016;3:67–70.

Summary

STUDENT OLYMPIAD AS AN INTERACTIVE METHOD OF IMPROVING THE QUALITY OF STUDENT TRAINING AT THE DEPARTMENT OF HISTOLOGY, CYTOLOGY AND EMBRYOLOGY

Shepitko V.I., Boruta N.V., Lysachenko O.D., Rud M.V., Levchenko O.A.

Key words: All-Ukrainian Student Olympiad, Department of Histology, Cytology and Embryology.

The article deals with the methods of organizing student competitions, a form of extracurricular work, arranged by the Department of Histology, Cytology and Embryology of Poltava State Medical University. Student Olympiad is a type of scientific event for students; according to its structure, the Olympiad, as a scientific event at a university, can be subject or thematic. Both types are creative competitions for students. The Olympiad is held to test students' theoretical knowledge of a particular discipline and is aimed at solving certain practical problems. The first years of studying at any university are considered to be the most difficult for both students and teachers due to adaptation processes to new disciplines and learning conditions. The Student Olympiads are a universal means of developing students' creative abilities, intensifying their educational and cognitive activities and improving the quality of training, intensifying and improving the educational process. Not only are the All-Ukrainian Student Olympiads competitions, but they also include a cultural and educational program. The sequence of activities and tasks corresponds to the stages of group development: 1) acquaintance (self-presentation of the participating teams); 2) productive activity (interaction within three rounds of the Olympiad); and 3) comprehension of the experience gained, farewell (summarizing the results of the Olympiad, sharing impressions, providing feedback, exchanging contact information).

Discussion of the organization of the student Olympiad at the Department of Histology, Cytology and Embryology of Poltava State Medical University helps to motivate students and increase their interest in the discipline, improve and enhance their knowledge of the subject. The Olympiad is a universal means of students' creativity development, educational and cognitive activity activation, specialist training and educational process improvement.

DOI 10.31718/2077-1096.23.1.166

УДК 378.147:616.314

Яценко І.В., Іваницька О.С., Локес К.П., Гаврильєв В.М.

СТИМУЛЮВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ТА МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ

Полтавський державний медичний університет

Одним із найбільш важливих факторів підвищення ефективності сучасного освітнього процесу є підтримка постійної зацікавленості студентів до здобуття нових знань та навичок. На думку авторів, з метою формування стійкого пізнавального інтересу до оволодіння майбутньою професією в процесі вивчення клінічних дисциплін з успіхом може бути використано знайомство здобувачів освіти з життєвим шляхом видатних вчених та талановитих лікарів минулого. Метою роботи є удосконалення методики викладання теми «Постійна (лікувальна) іммобілізація при пошкодженнях кісток лицевого черепа», що розглядається під час вивчення Модуля 4 «Травматологія щелепно-лицевої ділянки». Матеріали та методи. Проведено пошук і вивчення публікацій із зазначеної проблематики у бібліотечних джерелах та пошукових системах. Результати дослідження. При вивченні теми «Постійна іммобілізація при пошкодженнях кісток лицевого черепа» в курсі хірургічної стоматології варто наголосити на тому, що до початку Першої світової війни (1914-1918 рр.) медики марно намагалися знайти оптимальне вирішення проблеми лікування переломів щелеп. Та розв'язання цього питання було здійснено одним із зубних лікарів Київського військового шпиталю Северином Тігерштедтом. Лікар запропонував при переломах нижньої щелепи застосовувати гнуті дротяні назубні шини. Його ідея виявилась простою у виконанні, але надзвичайно ефективною. Наразі вже більше ста років його революційний винахід з успіхом застосовується щелепно-лицевими хірургами для ортопедичного лікування переломів нижньої щелепи. Таким чином, аналізуючи досвід проведення практичних занять з хірургічної стоматології у контексті ознайомлення здобувачів освіти із життям та науковими здобутками корифеїв щелепно-лицевої хірургії можна стверджувати, що подібний підхід дозволяє викликати зацікавленість студентів, підтримувати їх постійну увагу та сприяє вихованню гармонійної особистості майбутнього спеціаліста з широким світоглядом.

Ключеві слова: медична освіта, формування пізнавального інтересу, життєвий шлях С.Тігерштедта.

Одним із найбільш важливих факторів підвищення ефективності сучасного освітнього процесу є підтримка постійної зацікавленості студентів до здобуття нових знань та навичок [9]. Втрата інтересу здобувачів освіти до навчальної діяльності становить серйозну проблему вищої медичної освіти. Тому необхідність пошуку дієвих засобів стимулювання пізнавальної активності студентів та позитивних мотивів до навчання видається цілком зрозумілою. Так, з метою формування стійкого пізнавального інтересу до оволодіння майбутньою професією, розширення загального кругозору в процесі вивчення клінічних дисциплін з успіхом може бути використано знайомство здобувачів освіти з життєвим шляхом видатних вчених та талановитих лікарів минулого, які зробили неocenний внесок у розвиток світової й вітчизняної стоматології.

У сучасній фаховій літературі дуже важко знайти відомості про життя визнаних не лише в Україні, але й за її межами хірургів-стоматологів, таких як С.Тігерштедт, Б.Фабрикант, Ю.Бернадський, О.Лімберг, О.Рибалов тощо [4,5,6,7,8,10]. В той же час дослідження процесу становлення їх як неординарних, багатогранних особистостей, видатних учених, вивчення їх наукової спадщини, на нашу думку, може стати додатковим стимулом для наполегливого навчання та особистісного розвитку майбутніх лікарів-стоматологів.

Мета роботи

Удосконалення методики викладання теми «Постійна (лікувальна) іммобілізація при пошкодженнях кісток лицевого черепа», що розглядається під час вивчення Модуля 4 «Травматологія щелепно-лицевої ділянки», шляхом ознайомлення здобувачів освіти із життям та напрацюваннями корифеїв щелепно-лицевої хірургії, видатної та непересічної людини С.Тігерштедта.

Матеріали та методи

Проведено пошук і вивчення публікацій із зазначеної проблематики у бібліотечних джерелах та пошукових системах.

Результати дослідження та їх обговорення

При вивченні теми «Постійна (лікувальна) іммобілізація при пошкодженнях кісток лицевого черепа» в курсі хірургічної стоматології варто наголосити на тому, що до початку Першої світової війни (1914-1918 рр.) медики марно намагалися знайти оптимальне вирішення проблеми лікування переломів щелеп. Ефективність лікування пацієнтів із такими травмами була надзвичайно низькою. Окрім відсутності зрощення фрагментів, нерідко спостерігались такі ускладнення, як остеонекроз, утворення хибного суглоба, неправильне зрощення кісток із залишковою деформацією. Та розв'язання цієї проблеми було здійснено одним із зубних лікарів Київського військового шпиталю Северином Тігерштед-